www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Lise Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Mesleki Kararsızlık Düzeylerini Yordayıcı Gücünün İncelenmesi

An Investigation of Predictive Role of High School Students' Perfectionism Traits on Career Indecision

Oğuzhan Kırdök* - Serap Burçak Boran**

Abstract: Career indecision can be defined as a problem that reveals itself with an intensive feeling of uncertainty in the career choice process. Perfectionism is considered a personality trait that could be associated with the concept of career decision. In this study, it was examined whether the perfectionism personality traits of high school students predicted their level of career indecision. The sample group of the research consists of 250 high school students, 132 girls and 118 boys. Career Decision Inventory and Multidimensional Perfectionism Scale (FMPS) were used as data collection tools. Multiple Linear Regression analysis was used with the Pearson Moments Correlation technique in the analysis of the data. As a result of the research, low and medium statistically significant positive relationships between career indecision and family criticism, concern over mistakes and doubts about actions from the sub-dimensions of FMPS; There were low statistically significant negative relationships between order and personal standards. According to the results of multiple linear regression analysis, together with their perfectionism personality traits, they explain about 19% of the total variance in career indecision. The relative importance order of predictive variables on career indecision is familial criticism, doubts about actions, personal standards, and order. However, the variables of excessive interest and familial expectations do not have a significant effect. According to the findings, high school students' career indecision increases as the sub-dimensions of perfectionism, which are defined as the negative aspect of perfectionism, as well as family criticism, and doubts about actions. In addition, high school students' career indecision decreases as the sub-dimensions of perfectionism, which are defined as the positive aspect of perfectionism, as well as personal standards order. The findings were discussed together with the related literature and suggestions were presented.

Structured Abstract: Introduction: Career decision indicates individuals' making a choice by inclining to a profession area or career that they find most appropriate for themselves among many other choices (Akkoç, 2012; Doğan, 2010). There are several factors associated with career indecision, which can be defined as a problem that reveals itself with an intensive feeling of uncertainty in the career choice process. (Lopez and Ann-Yi, 2006). Career development is closely associated with many aspects of personality (Pişkin, 2013).

* Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Böl., Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D. Assoc. Prof., Cukurova University, Faculty of Education, Dep. of Educational Sciences, Psych. Counseling and Guidance ORCID 0000-0003-4076-2619 okirdok@gmail.com

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü Master Degree Student, Cukurova University, Social Sciences Institute, Department of Educational Sciences ORCID 0000-0002-4866-6668 brckbrn@gmail.com

Cite as/ Atıf: Kırdök, O. & Boran, S. B. (2020). Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin mesleki kararsızlık düzeylerini yordayıcı gücünün incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 15(4), 2757-2770. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.43505>

Received/Geliş: 11 May/Mayıs 2020

Accepted/Kabul: 27 August/Ağustos 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2020

CC BY-NC 4.0

Perfectionism is considered a personality trait that could be associated with the concept of career decision (Andrews, Yowell, Dahlen and Nicholson, 2014). Identification of the relationship of career indecision with the perfectionism trait, which is considered to affect indecision in this process, is considered to shed light on the individual or educational interventions for students.

The purpose of this study is to find out whether high school students' perfectionism traits predicted their career indecision levels. In this regard, the research questions were constructed as (1) Is there a significant relationship between high school students' career indecision scores and perfectionism sub-scale scores? (2) Do high school students' perfectionism sub-scales predict the career indecision scores significantly?

Method: This study adopted a relational screening model. The study group included 250 high school students, 132 females (25.8%) and 118 (47.2%) males, enrolled in 9th and 10th grades. When the study group was formed, 9th and 10th graders who did not choose any fields officially yet were selected as participants. The participants' age ranged from 14 to 17 ($\bar{X}$ =15.05, sd =1.15). Data were collected through the Multidimensional Perfectionism Scale (MPS; Frost, 1990) and the Career Decision Scale (CDS; Çakır, 2004). The MPS has a multidimensional structure involving six sub-scales called Parental Expectations, Parental Criticism, Doubts about Actions, Organization, Concern over Mistakes, and Personal Standards. After the scores obtained from the MPS and CDS were analyzed using descriptive statistics, Pearson Moments Multiplication Correlation analysis was performed to identify the relationship between perfectionism and career indecision. Following this, whether perfectionism predicted career decision-making was analyzed using multiple regression analysis.

Findings: According to the study findings, a low and medium level, statistically significant positive relationship was detected among Parental Criticism (r =.32), Doubts about Actions (r =.25) and Concern over Mistakes (r =.18), and a low-level, statistically significant negative relationship was detected among Organization (r =-.23) and Personal Standards (r =-.16). Also, according to the findings, the Personal Standards, Concern over Mistakes, Doubts about Actions, Parental Criticism, Parental Expectation, and Organization sub-scales of perfectionism predict students' career indecision significantly (R =.431, R^2 =.186, p <.01). With the six variables mentioned, they explain 19% of the total variance in the career indecision. According to the standardized regression coefficients (β), the relative rank of importance of the predictive variables on career indecision included Parental Criticism (β =.21, p <.01), Doubts about Actions (β =.20, p <.01), Personal Standards (β =-.15, p <.05) and Organization (β =-.14, p <.05). The findings showed that Parental Expectation and Concern about Mistakes sub-scales of perfectionism did not predict high school students' career indecision significantly.

Discussion, Conclusions and Recommendations: This study found that the most important predictor of career indecision was the Parental Criticism sub-scale. Criticism perceived from individuals' parents plays an important role in individuals' forming perfectionist behaviors (Frost et al., 1990). The second predictor of high school students' career indecision levels is Doubts about Actions sub-scale of perfectionism. Higher scores in this dimension indicate that the task is not completed satisfactorily and something is missing (Frost et al., 1990). The feeling that something is missing and doubts about actions cause an individual to experience negative effects on decision-making behaviors, postpone behaviors, and experience decision-making difficulties (Yavuzer Yıldırım, 2014; Zengin 2019). The findings of this study showed that the Personal Standards and Organization sub-scales, two other sub-scales of Perfectionism, were the negative predictors of career indecision. Personal Standards refer to individuals' setting high standards for themselves and trying to achieve them. Organization defines a tendency of an individual to orderliness and organization and the need for having an organization in all works (Frost et al, 1990). These sub-scales of perfectionism are positively associated with self-respect (Aydemir and Arlı, 2019) and negatively associated with anxiety and procrastination (Erözkan, 2016; Frost et al., 1990). The findings of this study showed that Personal Standards and Organization sub-scales, defined as a positive aspect of perfectionism by Frost et al. (1993), predicted career indecision negatively. Many findings in the literature show that perfectionism is not merely a negative and unhealthy feature.

Keywords: Education Sciences, Career Counseling, Highschool Students, Career Indesicion, Pozitif Perfectionism, Negative Perfectionism

Öz: Kariyer kararsızlığı bireyin kariyer seçim sürecinde yaşadığı yoğun belirsizlik duygusuyla kendini gösteren bir problem olarak tanımlanabilir. Mükemmeliyetçilik ise kariyer karar verme kavramı ile ilişkilendirilebilecek bir kişilik özelliği olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmada, lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin onların mesleki kararsızlık düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 132'si kız, 118'i erkek olmak üzere 250 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, Mesleki Karar Verme Envanteri ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği ile Çoklu Doğrusal Regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda mesleki kararsızlık ile ÇBMÖ alt boyutlarından ailesel eleştiri, davranışlarından şüphe ve hatalara aşırı ilgi arasında düşük ve orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı pozitif ilişkiler; düzen ve kişisel standartlar arasında düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişkiler olduğu görülmüştür. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucuna göre ise mükemmeliyetçilik altboyutları, mesleki kararsızlıktaki toplam varyansın yaklaşık %19'unu açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin mesleki kararsızlık üzerindeki göreceli önem sırası ailesel eleştiri, davranışlardan şüphe, kişisel standartlar, düzen şeklindedir. Ancak hatalara aşırı ilgi ve ailesel beklenti değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir. Bulgulara göre mükemmeliyetçiliğin olumsuz yönü olarak tanımlanan ailesel eleştiri ve davranışlardan şüphe duyma mükemmeliyetçilik alt boyut puanları arttıkça lise öğrencilerinin mesleki kararsızlığı da artmaktadır. Bunun yanında mükemmeliyetçiliğin olumlu yönü olarak tanımlanan kişisel standartlar ve düzen mükemmeliyetçilik altboyut puanları arttıkça lise öğrencilerinin mesleki kararsızlığı azalmaktadır. Bulgular, ilgili alanyazınla birlikte tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Bilimleri, Kariyer Danışmanlığı, Lise Öğrencileri, Mesleki Kararsızlık, Olumlu Mükemmeliyetçilik, Olumsuz Mükemmeliyetçilik

Giriş

Bireyin yaşamında çeşitli dönüm noktaları vardır, bunlardan en belirleyici ve önemli olanlardan biri de kariyer kararıdır. Kariyer, bireyin yaşamında oldukça uzun bir süreci kapsar ve kariyer kararı, bireyin birçok seçenek arasından kendisi için en uygun bulduğu meslek alanı ya da kariyere yönelerek bir seçim yapmasını ifade eder (Akkoç, 2012; Doğan, 2010). Bu seçim, bireyin kariyerini oluşturmada üzerinde önemle durulması gereken konuların başındadır çünkü kariyer seçimi yaşam tercihleri ile uyumlu yapılmadığında ortaya çıkacak muhtemel sonuçlar ile bireyin yaşam kariyeri doğrudan etkilenecektir. Meslek seçimi günümüzde daha çok ortaöğretim öğrencilerinin karşılaştıkları bir konudur. 14-18 yaş arasına denk gelen bu dönem Super'ın mesleki gelişim dönemlerinden araştırma evresine karşılık gelmektedir. Araştırma evresinde bulunan öğrenciler yükseköğretim programlarını araştırmak, meslekleri incelemek, plan yapmak ve bunlarda tutarlılık göstermek gibi billurlaşma basamağında beklenenleri ve karar verme becerilerini göstermelidirler (Öztemel, 2012; Satan, 2014). Mesleki gelişim sürecinde en önemli gelişim görevleri bu dönemde gerçekleşmektedir (Hartung, Porfelli ve Vondracek, 2005). Ayrıca öğrencilerin mesleki tercihlerini lise birinci sınıfta belirginleştirmeleri beklenmektedir ancak birçok lise öğrencisinin kariyer kararı esnasında güçlükler yaşadığı gözlenmektedir (Bacanlı, 2012; Çakır, 2004). Tüm yaşamı etkileyebileceği düşünülen bu kararın alınmasında dikkat edilmesi gereken birçok ihtiyaç ve özellik söz konusudur. Bütün bu etkenler ergenlik döneminde bulunan lise öğrencilerinin kariyer kararsızlığı yaşamalarına yol açmaktadır.

Bireyin kariyer seçim sürecinde yaşadığı yoğun belirsizlik duygusuyla kendini gösteren bir problem olarak tanımlanabilecek kariyer kararsızlığı (Lopez ve Ann-Yi, 2006) ile ilişkili birçok etmen vardır. Kariyer kararsızlığına etki eden faktörler ve kararsız öğrenciler ile kararlı öğrenciler arasındaki farkın neler olduğu yıllarca araştırmacıların ilgisini çekmiştir (Aydın, 2014). Alan yazın incelendiğinde kariyer kararsızlığı ile kariyer inançları (Akkoç, 2012), kontrol odağı (Öztemel, 2012; Şahin, Sarı, Duman, Kerimoğlu ve Kocaman, 2015), toplumsal cinsiyet rolü algıları (Yiğit, 2018), özsaygı (Aydın, 2014), bağlanma (Braunstein-Bercovitz, Benjamin, Asor ve Lev, 2012; Tokar, Withrow, Hall ve Moradi, 2003), öz yeterlik (Nota, Ferrari, Solberg ve Soresi, 2007), temel psikolojik ihtiyaçlar (Kang, Yoo ve Coi, 2014), beş faktör kişilik özellikleri (Evenson, 2016; Felt

ve diğ., 2011; Kırdök ve Kayadibi, 2018) gibi birçok bireysel ve sosyal özelliğin ilişkili olduğu bulunmuştur.

Kariyer gelişimi kişiliğin birçok yönü ile yakından ilişkilidir (Pişkin, 2013) ve kariyer sürecini bireysel farklılıklara dair birçok özellik etkilemektedir. Salihoğlu (2018), kariyer sürecini kişilik özelliklerinin şekillendirdiğini belirtmektedir. Son yıllarda araştırmalara oldukça yoğun olarak konu olan mükemmeliyetçilik, kariyer karar verme kavramı ile ilişkilendirilebilecek bir kişilik özelliği olarak değerlendirilebilir (Andrews, Yowell, Dahlen ve Nicholson, 2014; Gnilka ve Novakovic, 2017; Lehmann ve Konstam, 2011; Park, Choi, Nam ve Lee, 2011; Stoeber, Mutinelli ve Corr, 2016). Öğrenciler kariyer gelişimi sürecinde kendileri için standartlar belirleyip hedefler oluşturur. Bu hedefleri gerçekleştirmek için aşırı istek duyup başarılı olmak için çalışırlar. Bunu, ailesi ve okul tarafından onaylanmak ve destek görmek için yaparlar. Yetişkinlikte de beklentileri karşılamak için çalışırlar. Bu durumu Littauer ve Littauer (2008), mükemmeliyetçilik olarak adlandırmıştır.

Mükemmeliyetçilik kavramı daha çok tek boyutlu ve olumsuz bir kavram olarak ele alınırken (de Jonge ve Waller, 2003), mükemmeliyetçiliği hem pozitif hem de negatif yönleriyle ele alan çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır (DiBartolo, Li ve Frost, 2008; Ganske ve Ashby, 2007; Glynn-Owens ve Slade, 2008; Kırdök, 2004; Kung ve Chan, 2014). Olumlu mükemmeliyetçiler, yüksek kişisel standartlara sahiptir ve mevcut durumun gereklerine göre esnek bir tavır sergileyebilirler ve belirledikleri yüksek standartlara tam ulaşamasa da performanslarından doyum sağlayabilirler. Olumsuz mükemmeliyetçiler ise sert ve ulaşamaz hedefler koyarlar, kararsızlık ve yüksek kaygıya sahiptirler, performanslarından memnun olmazlar (Cox, Enns ve Clara, 2002). Kottman ve Ashby'ye (2000) göre, olumlu mükemmeliyetçilik yüksek standartlar ve düzenlilik ihtiyacı, performans artırıcı dürtü olarak geliştirici bir özelliktir. Olumlu mükemmeliyetçiler yüksek standartlara ulaşmak için kaygı yaşamazlar, eğer amaçlarına ulaşamazlarsa, bundan dolayı yıkılmazlar. Olumsuz mükemmeliyetçiler ise beklentilerine ulaşmada aşırı kaygılıdır ve mükemmel ulaşamazlarsa, kendilerini yıkılmış hissederler. Olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik kavramlarını, uyumlu-uyumsuz (Ashby ve Rice, 2002; Lo ve Abbott, 2013), sağlıklı-sağlıksız (Chan, 2012; Parker, 2000) veya normal-nevrotik (Davis, 1997; Hamachek, 1978;) olarak tanımlayan araştırmacılar da vardır. Mükemmeliyetçiliği çok boyutlu yapısıyla ele alan ölçeklerle yapılan faktör analizleri de bu boyutların yine iki alt boyutta toplandığını göstermiştir (Bieling, Israeli ve Antony, 2004). Örneğin mükemmeliyetçiliği çok boyutlu olarak tanımlayan Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate (1990), geliştirdikleri ölçekte mükemmeliyetçiliğin boyutlarını aile beklentileri, ailesel eleştiri, davranışlardan şüphe, düzen, hatalara aşırı ilgi ve kişisel standartlar olarak ifade etmişlerdir. Bu ölçekle yapılan faktör analizlerinde kişisel standartlar ve düzen boyutları, uyumlu (olumlu) mükemmeliyetçilik; hatalara aşırı ilgi, davranışlardan şüphe, aile beklentileri ve ailesel eleştiri boyutları ise uyumsuz (olumsuz) mükemmeliyetçilik alt boyutunda yer almıştır (Frost, Heimberg, Holt, Martia ve Neubauer, 1993). Bir başka çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeğine (Hewitt ve Flett, 1991) uygulanan faktör analizi sonucunda mükemmeliyetçiliği oluşturan üç boyuttan, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik uyumlu (olumlu) mükemmeliyetçilik, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ise uyumsuz (olumsuz) mükemmeliyetçilik olarak tanımlanmıştır (Frost ve diğ., 1993).

Alanyazın incelendiğinde mükemmeliyetçilik özelliğinin birçok kariyer kavramıyla ilişkisi olduğuna dair araştırmalara rastlanmaktadır. Örneğin kariyer seçim kaygısı (Frederikson, 2009), kariyer planı ve kariyer keşfi (Eryılmaz ve Kara, 2017), kariyer gelişimi (Kırdök, 2018), kariyer belirsizliği stresi (Park, Choi, Nam ve Lee, 2011), kariyer geleceği (Stoeber, Mutinelli ve Corr, 2016), kariyer kararı verme öz yeterliği (Andrews ve diğ., 2014; Ganske ve Ashby, 2007; Page, Bruch ve Haase, 2008; Sarı ve Şahin, 2014) ile mükemmeliyetçilik arasında ilişkiler bulunmuştur. Özellikle kariyer kararsızlığıyla mükemmeliyetçilik özelliği arasındaki bağı inceleyen bazı araştırmalar da söz konusudur. Leong ve Chervinko (1996), üniversite öğrencileriyle yaptıkları

çalışmada kariyer kararsızlığı ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik (olumlu mükemmeliyetçiliğin bir yönü) arasında negatif, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik (olumsuz mükemmeliyetçiliğin bir yönü) arasında ise pozitif ilişki bulmuşlardır. Lee (2011) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin (olumlu mükemmeliyetçiliğin bir yönü) kariyer kararını olumlu etkisinin olduğu görülmüştür. Kang, Lee ve Lee (2019) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada kariyer kararsızlığı ile sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik (olumsuz mükemmeliyetçiliğin bir yönü) arasında ise pozitif ilişki bulmuşlardır. Lehmann ve Konstam (2011) üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz özelliklerinin onların kariyer kararsızlıklarının yordayıcılarından olduğunu ortaya koymuşlardır. Lise öğrencileri üzerinde yapılan güncel bir çalışmada da kariyer kararsızlığı ile mükemmeliyetçilik arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir (Muliasari, Sugiyono ve Sunawan, 2020).

İlgili araştırmalarda da görüldüğü gibi kariyer kararsızlığı ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların daha çok üniversite düzeyinde yapılmışken, mesleki karar verilmesi açısından önemli bir dönem olan lise yıllarında yapılan çalışmalar çok sınırlıdır. Öğrencilerin gelecekteki mesleğine karar verdiği bu dönemde kararsızlığını etkileyebileceği düşünülen mükemmeliyetçilik özelliği ile olan ilişkisinin ortaya konulması, ise öğrencilerine yapılacak olan bireysel veya eğitsel müdahalelere ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca Frost ve diğ. (1990) geliştirmiş olduğu mükemmeliyetçilik ölçeğinin boyutlarının her birinin kariyer kararsızlığı olan ilişkisinin belirlenmesi, mükemmeliyetçiliğin hangi yönünün kariyer kararsızlığına etkisinin belirlenmesini sağlayarak okul psikolojik danışmanları ve öğretmenlerin daha özellikli müdahale etmesini sağlayacaktır. Bütün bu nedenlerin sonucunda bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin onların mesleki kararsızlık düzeylerini yordayıp yordamadığı incelemektir. Bu çerçevede araştırmanın soruları (1) Lise öğrencilerin mesleki kararsızlık puanları ile mükemmeliyetçilik altboyut puanları arasındaki anlamlı bir ilişki var mıdır? (2) Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik alt boyutları, mesleki kararsızlık puanlarının anlamlı şekilde yordamakta mıdır? şeklinde yapılandırılmıştır.

Yöntem

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Bu model iki ya da daha çok değişkenin birlikte değişim derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma yöntemidir (Karasar, 2012). Yapılan çalışmada lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin onların mesleki kararsızlık düzeylerini yordayıcılığı sınındığı için bu model tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde iki farklı genel akademik lisede 9 ve 10. sınıfta öğrenim gören 132'si (%25.8) kız, 118'i (%47.2) erkek olmak üzere toplam 250 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken, henüz resmi olarak bir alan seçimi yapmamış olan 9 ve 10. Sınıfta giden öğrenciler katılımcı olarak alınmıştır. Çünkü lise 11 ve 12. sınıfta bir alan seçilmiş olduğundan dolayı bu durumun çalışma verilerini etkileyebileceği düşünülmüştür. Katılımcıların yaşları 14 ile 17 arasında değişmektedir ($\bar{X}=15.05$, $ss=1.15$).

Veri Toplama Araçları

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ; Frost, 1990). Orijinali Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate tarafından altı mükemmeliyetçilik boyutunu ölçmek amacı ile geliştirilen, Türkçeye uyarlama çalışması Özbay ve Taşdemir (2003) tarafından yapılan ÇBMÖ 35 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum). Ölçek aile beklentileri (5 madde), ailesel eleştiri (4 madde), davranışlardan şüphe (5 madde), düzen (6 madde), hatalara aşırı ilgi (9 madde) ve kişisel standartlar (6 madde) olmak üzere 6 alt boyuttan oluşan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. ÇBMÖ'nün Türkçe uyarlama çalışmasında da 35 maddenin

6 faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Ölçeğin örneklem grubuna uygulanmasının ardından geçerlik yöntemi olarak faktör analizi uygulanmıştır. Daha sonra Sphericity ve örneklem uygunluğu testleri yapılmıştır. KMO örneklem uygunluk katsayısı .84 ve Barlett Sphericity 4961.42 ile .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Alt faktörler için faktör yüklemeleri aile beklentileri (.55-.73), ailesel eleştiri (.41-.68), davranışlardan şüphe (.40-.68), düzen (.63-.82), hatalara aşırı ilgi (.31-.70), kişisel standartlar (.44-.62) aralıklarındadır. Genel ve alt ölçekler için belirlenen güvenirlik katsayıları .63 ile .87 arasındadır. Ölçeğe ait genel güvenirlik katsayısı (α) .83 olduğu bulunurken α değerlerinin aile beklentileri için .71, ailesel eleştiri için .65, davranışlardan şüphe için .61, düzen için .87, hatalara aşırı ilgi için .77 ve kişisel standartlar için .63'tür. ÇBMÖ'nün yarıya bölme güvenirlik katsayısı ise .80'dir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin genel güvenirlik katsayısı (α) .87 olduğu bulunurken α değerlerinin aile beklentileri için .75, ailesel eleştiri için .65, davranışlardan şüphe için .67, düzen için .87, hatalara aşırı ilgi için .80 ve kişisel standartlar için .60 bulunmuştur.

Mesleki Karar Envanteri (MKE; Çakır, 2004) MKE lise öğrencilerine mesleki karar problemleri konusunda yardımcı olmak için öğrencilerin mesleki kararsızlık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanter içsel çatışmalar (8), kendini yeterince tanımama (7), meslek ve alan bilgisi eksikliği (7), meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançlar (4) ve dışsal çatışmalar (4) olmak üzere 5 faktör ve 30 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert tipinde olan ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan 150'dir. Envanterden alınan düşük puan mesleki kararlılığa, yüksek puan ise mesleki kararsızlığa işaret etmektedir. Envanterin geçerliğini saptamak için Mesleki Olgunluk Envanteri ile korelasyonu hesaplanmış ve korelasyon katsayısı -.68 olarak bulunmuştur. Envanterin Cronbach Katsayısı ise .85'dir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin genel güvenirlik katsayısı (α) .94 olduğu bulunmuştur.

Verilerin toplanması:

Verilerin toplanması 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Veriler çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin devam ettikleri liselerin okul psikolojik danışmanları tarafından bir ders saati içerisinde toplanmıştır. Verilerin toplanması için okul idaresinden izin alınarak ve öğrencilerden gönüllü olarak katılımları sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada ilk olarak ÇBMÖ ve MKE'den alınan puanlara dair betimsel istatistik yapıldıktan sonra mükemmeliyetçilik ve mesleki kararsızlık özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır. Ardından, mükemmeliyetçiliğin mesleki karar vermeyi yordayıp yordamadığı çoklu regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Regresyon analizi yapılmadan önce bu analizin varsayımları incelenmiştir. Regresyon analizinin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığını belirlemek için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Verilerin çarpıklık değerlerinin -.076 ile -.569, basıklık değerlerinin ise -.147 ile -.860 arasında değiştiği görülmüştür. Ayrıca değişkenlerle ilgili oluşturulan histogram ve dağılım eğrilerinin normale yakın dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Araştırma değişkenlerinin arasındaki ilişkinin doğrusal bir ilişki gösterip göstermediğini saçılım diyagramıyla incelenmiştir. Diyagramın doğrusal bir ilişki tanımladığı, noktaların bir eksen etrafında toplandığı gözlenmiştir. Yapılan istatistiklerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde öncelikle her iki ölçekten elde edilen puanlara ilişkin istatistiksel değerler, ardından bu puanlar arasındaki korelasyonlar ve mesleki kararsızlık puanlarının mükemmeliyetçilik değişkeni tarafından yordanıp yordanmadığına dair bulgular sunulmuştur.

Çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği ve Mesleki karar envanterinden alınan puanlara ilişkin istatistiksel değerler Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 1: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Mesleki Karar Envanterinden Alınan Puanlara İlişkin İstatistiksel Değerler

Değişkenler	N	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Kişisel Standartlar	250	15.95	3.72	-.113	-.147
Hatalara Aşırı İlgi	250	22.58	7.26	.084	-.696
Davranışlardan Şüphe	250	14.52	4.39	.076	-.564
Ailesel Eleştiri	250	9.57	3.75	.257	-.686
Ailesel Beklenti	250	17.34	4.90	-.286	-.653
Düzen	250	22.16	5.58	-.569	-.395
Mesleki Kararsızlık	250	81.55	24.33	-.242	-.860

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliklerinin en yüksek hatalara aşırı ilgi ($\bar{X}$ =22.58, ss=7.26), en düşük davranışlardan şüphedir ($\bar{X}$ =14.52, ss=4.39). Ayrıca tabloda öğrencilerin mesleki kararsızlık ortalamaları ise ($\bar{X}$ =81.55, ss=24.33) görülmektedir.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Mesleki Karar Envanterinden alınan puanlar arasındaki korelasyonlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Mesleki Karar Envanterinden Alınan Puanlar Arasındaki Korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7
1. Kişisel Standartlar	-						
2. Hatalara Aşırı İlgi	.40**	-					
3. Davranışlardan Şüphe	.21**	.60**	-				
4. Ailesel Eleştiri	.02	.49**	.43**	-			
5. Ailesel Beklenti	.26**	.40**	.30**	.32**	-		
6. Düzen	.43**	.12	.15*	-.18**	.23**	-	
7. Mesleki Kararsızlık	-.16*	.18**	.25**	.32**	-.02	-.23**	-

*p<.05, **p<.01

Tablo 2 incelendiğinde, mesleki kararsızlık ile ÇBMÖ alt boyutlarından Ailesel eleştiri (r =.32), davranışlarından şüphe (r =.25) ve hatalara aşırı ilgi (r =.18) arasından düşük ve orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı pozitif ilişkiler; düzen (r =-.23) ve kişisel standartlar (r =-.16) arasında düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişkiler olduğu görülmektedir.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nden alınan puanların mesleki kararsızlık puanını yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nden Alınan Puanların Mesleki Kararsızlık Puanını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P	R	R ²	F
Sabit	84.83	8.53	-	9.944	.000	.43	.19	9.253**
Kişisel Standartlar	-.987	.461	-.151	-2.139	.033			
Hatalara Aşırı İlgi	.240	.282	.072	.853	.395			
Davranışlardan Şüphe	1.106	.414	.199	2.673	.008			
Ailesel Eleştiri	1.338	.475	.206	2.819	.005			
Ailesel Beklenti	-.478	.328	-.096	-1.454	.147			
Düzen	-.612	.297	-.140	-2.062	.040			

**p<.01

Tablo 3'te görüldüğü gibi mükemmeliyetçiliğin boyutları olan kişisel standartlar, hatalara aşırı ilgi, davranışlardan şüphe, ailesel eleştiri, ailesel beklenti ve düzen değişkenleri birlikte,

öğrencilerin mesleki kararsızlıklarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır ($R=.431$, $R^2=.186$, $p<.01$). Bahsedilen altı değişken birlikte, mesleki kararsızlıktaki toplam varyansın yaklaşık %19'unu açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin mesleki kararsızlık üzerindeki göreceli önem sırası ailesel eleştiri ($\beta=.21$, $p<.01$), davranışlardan şüphe ($\beta=.20$, $p<.01$), kişisel standartlar ($\beta=-.15$, $p<.05$) ve düzendir ($\beta=-.14$, $p<.05$). Bulgulara göre mükemmeliyetçiliğin boyutları olan ailesel beklenti ve hatalara aşırı ilgi lise öğrencilerinin mesleki kararsızlığı anlamlı şekilde yordamamaktadırlar.

Tartışma ve Yorum

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özellikleri olan aile beklentileri, ailesel eleştiri, davranışlardan şüphe, düzen, hatalara aşırı ilgi ve kişisel standartlar boyutlarının birlikte onların mesleki kararsızlık düzeylerini yordayıp yordamadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda önce değişkenler arasında korelasyon ele alınmış, daha sonra da regresyon analizi yardımıyla değişkenlerin yordayıcılığı incelenmiştir. Yapılan korelasyon analiz sonucunda mesleki kararsızlık ile ÇBMÖ alt boyutlarından “ailesel eleştiri”, “davranışlarından şüphe” ve “hatalara aşırı ilgi” arasında düşük ve orta düzeyde anlamlı pozitif ilişkiler; “düzen” ve “kişisel standartlar” arasında düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişkiler olduğu bulunmuştur. Yapılan regresyon analizi sonucunda ise mükemmeliyetçiliğin boyutları olan “kişisel standartlar”, “hatalara aşırı ilgi”, “davranışlardan şüphe”, “ailesel eleştiri”, “ailesel beklenti” ve “düzen” değişkenleri birlikte, öğrencilerin mesleki kararsızlıklarını anlamlı bir şekilde yordamakta ve varyansın yaklaşık %19'unu açıklamaktadır. Mesleki kararsızlığın en önemli yordayıcısı “ailesel eleştiri” boyutu olurken onu sırasıyla “davranışlardan şüphe”, “kişisel standartlar” ve “düzen” boyutları izlemektedir. “Ailesel eleştiri” ve “davranışlardan şüphe” boyutları mesleki kararsızlığı pozitif yönde yordarken, “kişisel standartlar” ve “düzen” boyutları negatif yönde yordamaktadır. Bulgulara göre mükemmeliyetçiliğin “ailesel beklenti” ve “hatalara aşırı ilgi” boyutları lise öğrencilerinin mesleki kararsızlığının yordayıcısı değildir.

Frost ve diğ (1990) ortaya koyduğu çok boyutlu mükemmeliyetçilik kavramı kişisel standartlar, hatalara aşırı ilgi, davranışlardan şüphe, ailesel eleştiri, ailesel beklenti ve düzen boyutlarından oluşmaktadır. Bu çalışmada kariyer kararsızlığının en önemli yordayıcısının ailesel eleştiri boyutu olduğu bulunmuştur. Ailesel eleştiri, bireyin anne babasının yaklaşımındaki mükemmeliyetçilik ve hatalara karşı gösterilen aşırı eleştirel tutumla ilgili algı düzeyini ifade etmektedir. Bireyin anne babasından algıladığı eleştiriler mükemmeliyetçi davranışlar oluşturmada önemli bir rol oynamaktadır (Frost ve ark, 1990). Ebeveyn eleştirisi boyutunun başarısızlıktan kaçınma tarzını etkileyen bir özellik olduğu görülmektedir (Özgüngör, 2003). Birey alacağı bir kararın sonucunda başarısız olmaktan kaçınmak için karar vermeyi erteleyebilir bu da onun mesleki kararsızlık yaşamasına sebep olacak bir unsur olarak tanımlanabilir. Ayrıca anne-babaların çocuklarına yönelik katı kuralları, haksız suçlamalar ve aşırı eleştirileri çocukların kendilik algılarını da olumsuz etkileyebilmektedir (Eroğlu ve Odacı, 2019). Araştırmalar düşük benlik algısı ile mesleki kararsızlığın ilgisini göstermektedir (Çınar, 2011). Dolayısıyla mükemmeliyetçiliğin bir boyutu olan ailesel eleştiri arttıkça mesleki kararsızlığın da artması beklenen bir bulgudur.

Lise öğrencilerinin mesleki kararsızlık düzeylerinin ikinci yordayıcısı davranışlardan şüphe mükemmeliyetçilik boyutudur. Davranışlardan şüphe duyma, bireyin kendi performansının niteliğinden emin olmaması ve görevini doğru yapmadığı algısına sahip olmasıdır. Bu puanın yüksek olması yapılan işin tatmin edici bir şekilde tamamlanmadığı ve bir şeylerin eksik kaldığı duygusunu ifade eder (Frost ve ark, 1990). Bireyin davranışlarından şüphe mükemmeliyetçilik özelliği arttıkça özsaygısı da düşmektedir (Aydemir ve Arlı, 2019). Mesleki kararsızlık ile özsaygı arasında negatif bir ilişki olduğu araştırmalarda görülmektedir (Aydın, 2014). Ayrıca davranışlarından şüphe duyan, bir şeylerin eksik kaldığı duygusu bireyin karar verme davranışını

da olumsuz etkilemesi, davranışı erteleme ve karar verme güçlüğü yaşamasına da neden olabilmektedir (Yavuzer Yıldırım, 2014; Zengin 2019).

Mükemmeliyetçiliğin diğer iki boyutu olan kişisel standartlar ve düzen boyutları, bu çalışma bulgularına göre mesleki kararsızlığın olumsuz yönde yordayıcılarıdır. Kişisel standartlar bireyin kendisi için yüksek standartlar belirlemesi ve bunlara ulaşmaya çalışmasıdır. Birey kendini bu standartlar üzerinden tanımlar. Düzen ise bireyin düzenlilik, organizasyon eğilimini, yapılan her işte bir düzen olması ihtiyacını ifade eder (Frost ve ark, 1990). Mükemmeliyetçiliğin bu boyutları özsaygı ile pozitif ilişki (Aydemir ve Arlı, 2019), kaygı ve erteleme ile negatif ilişki göstermektedirler (Erözkan, 2016; Frost ve ark, 1990). Toplu (2013) üstün yetenekli lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada düzen ve kişisel standartlar arttıkça öğrencilerin duygusal sorunları, akran sorunları, dikkat eksikliği sorunlarının azaldığını bulmuştur. Başka araştırmalarda ise bu iki özellik arttıkça öğrencilerin başarı yönelimleri ve tarzları artmaktadır (Özgüngör, 2003; Kayış, 2013). Bahsi geçen bu özellikler mesleki karar süreçleriyle bağlantılı özelliklerdir (Puffer, 2011; Çınar, 2011; Dipeolu, 2011; Aydın, 2014). Kendisine yönelik bazı standartlar oluşturup, bu standartlar doğrultusunda çaba harcayan, bu süreci de bir düzen ve plan dâhilinde gerçekleştiren bireyler, diğer birçok konuda olduğu gibi mesleki karar vermede de daha az problem yaşayacaklardır. Çünkü önceden plan yapan ve bu doğrultuda eylemde bulunan bireyin kendini ve meslekleri daha fazla tanıması, daha az içsel çatışma yaşaması ve daha az akılcı olmayan inançlara sahip olması söz konusu olacaktır. Nitekim Stoeber, Mutinelli ve Corr (2016) kişisel standartlar mükemmeliyetçilik özelliğinin olumlu kariyer planlama tutumuyla ilişkisini ortaya koymuştur. Ayrıca yüksek kişisel standartlara sahip (olumlu mükemmeliyetçi) öğrencilerin daha düşük negatif kariyer inancı ve yüksek mesleki karar verme öz yeterliği gösterdiği Andrews ve diğ. (2014) çalışmasında görülmektedir.

Ailesel eleştiri ve davranışlardan şüphe duyma mükemmeliyetçilik boyutları lise öğrencilerinin mesleki kararsızlığını pozitif yönde yordayan özelliklerdir. Bu özellikler artıkça mesleki kararsızlık da artmaktadır. Bu iki özellik Frost ve diğ. (1993) tarafından mükemmeliyetçiliğin uyumsuz (olumsuz) yönü olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırma sonucu da bu bulguları destekler niteliktedir. Frost ve diğ. (1993) çalışmalarında mükemmeliyetçiliğin uyumlu (olumlu) yönü olarak tanımlanan kişisel standartlar ve düzen boyutları, bu çalışma bulgularına göre mesleki kararsızlığı negatif yönde yordamışlardır. Alanyazında birçok araştırma bulgusu mükemmeliyetçiliğin sadece olumsuz ve patolojik bir özellik olmadığını göstermektedir. Diğer birçok özelliğe olduğu gibi kariyer karar verme sürecinde de olumlu mükemmeliyetçilik ve olumsuz mükemmeliyetçilik özellikleri farklı yön ve derecede etki oluşturmaktadırlar (Leong ve Chervinko, 1996; Lee, 2011; Kang, Lee ve Lee, 2019; Lehmann ve Konstam, 2011; Muliasari, Sugiyono ve Sunawan, 2019). Alanyazındaki çalışmalar daha çok üniversite öğrencileri üzerinde yapılırken bu çalışmada benzer bulguların lise öğrencilerinde de görüldüğü ortaya konulmuştur.

Bu bulgular ışığında özellikle okul psikolojik danışmanlarının öğrencilerin mesleki kararsızlıklarına yönelik müdahale çalışmaları yaparken öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliklerine de dikkate almaları gerektiği söylenebilir. Özellikle öğrencilerin ailesel eleştiri algısı olan ve davranışlarından duydukları şüphe konusunda çalışma uygulamaların yapılması yaşanan kariyer kararsızlığına da yarar sağlayacaktır. Ayrıca kişisel standartları yüksek ve düzenli öğrencilerin kariyer kararsızlığı yaşamaları olasılıklarını düşürmektedir. Bu nedenle okullarda ders veya rehberlik etkinliklerinde öğrencilerin standart oluşturma, düzenli ve planlı olmalarına yönelik çalışmalar ve uygulamalar yapılması kariyer karar problemi yaşanması konusunda önleyici etki yaratacaktır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları söz konusudur. Çalışmada mükemmeliyetçilik boyutlarının kariyer kararsızlığının sadece toplam puan üzerindeki yordayıcılığı incelenmiştir. Başka araştırmalarda kariyer kararsızlığının alt boyutları da çalışmaya dâhil edilebilir. Ayrıca çalışma grubunu Adana ilinde, genel akademik lisede eğitim gören öğrenciler oluşturulmuştur. Çalışmanın

genellenebilirliği için araştırmanın farklı illerde ve farklı meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerle yapılmasında yarar vardır. Bununla birlikte öğrencilerin farklı demografik özelliklerine göre mükemmeliyetçilik özelliği ile kariyer kararsızlığı ilişkilerinin ortaya konulması kariyer kararsızlığını daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu çalışma bulguları mükemmeliyetçiliğin kariyer kararsızlığı üzerinde yordayıcı bir etkisi olduğunu göstermiştir. Bu etkiye aracılık eden değişkenler de olabilir. Bu bağlamda, başarı odaklılık, kaygı, özsaygı gibi bazı kişisel özelliklerin aracılık özelliklerini ortaya koyacak araştırmalar ihtiyaç vardır.

Kaynakça

- Akkoç, F. (2012). Lise öğrencilerinin mesleki kararsızlıkları ile kariyer inançları arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 49-70. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.290711>
- Andrews, L. M., Bullock-Yowell, E., Dahlen, E. R., & Nicholson, B. C. (2014). Can perfectionism affect career development? exploring career thoughts and self-efficacy. *Journal of Counseling and Development*, 92 (3), 270-279. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2014.00155.x>
- Ashby, J. S., & Rice, K. G. (2002). Perfectionism, dysfunctional attitudes, and self-esteem: A structural equations analysis. *Journal of Counseling & Development*, 80(2), 197-203. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2002.tb00183.x>
- Aydemir, M., & Arlı, N. B. (2019) Öğrencilerde çok boyutlu mükemmeliyetçilik algısının benlik saygısı ve stres ile incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-19. <https://doi.org/10.9779/pauefd.537739>
- Aydın, Ç. (2014). *Üniversite öğrencilerinde kariyer kararsızlığının özsaygı, denetim odağı ve mükemmeliyetçilik bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. https://doi.org/10.1501/egifak_0000001033
- Bacanlı, F. (2012). Kariyer karar verme güçlükleri ve meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançların ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 86-95. <https://doi.org/10.14527/9786053180128.05>
- Bieling, P. J., Israeli, A. L., & Antony, M. M. (2004). Is perfectionism good, bad, or both? Examining models of the perfectionism construct. *Personality and individual differences*, 36(6), 1373-1385. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(03\)00235-6](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(03)00235-6)
- Braunstein-Bercovitz, H., Benjamin, B. A., Asor, S., & Lev, M. (2012). Insecure attachment and career indecision: Mediating effects of anxiety and pessimism. *Journal of Vocational Behavior*, 81(2), 236-244. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.07.009>
- Chan, D. W. (2012). Life satisfaction, happiness, and the growth mind set of healthy and unhealthy perfectionists among Hong Kong Chinese gifted students. *Roeper Review*, 34(4), 224-233. <https://doi.org/10.1080/02783193.2012.715333>
- Cox, B. J., Enns, M. W., & Clara, I. P. (2002). The multidimensional structure of perfectionism in clinically distressed college student samples. *Psychological Assessment*, 14, 365-373. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.14.3.365>
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 1-14. https://doi.org/10.1501/egifak_00000000098

- Çınar, Ç. (2011). *Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında benlik algısının önemi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Davis, C. (1997). Normal and neurotic perfectionism in eating disorders: An interactive model. *International Journal of Eating Disorders*, 22(4), 421-426. [https://doi.org/10.1002/\(sici\)1098-108x\(199712\)22:4<421::aid-eat7>3.0.co;2-o](https://doi.org/10.1002/(sici)1098-108x(199712)22:4<421::aid-eat7>3.0.co;2-o)
- de Jonge, L. V. H., & Waller, G. (2003). Perfectionism levels in African-American and Caucasian adolescents. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1447-1451. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(02\)00126-5](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(02)00126-5)
- DiBartolo, P. M., Li, C. Y., & Frost, R. O. (2008). How do the dimensions of perfectionism relate to mental health?. *Cognitive Therapy and Research*, 32(3), 401-417. <https://doi.org/10.1007/s10608-007-9157-7>
- Dipeolu, A. O. (2011). College students with ADHD: Prescriptive concepts for best practices in career development. *Journal of Career Development*, 38(5), 408-427. <https://doi.org/10.1177/0894845310378749>
- Doğan, H. (2010). *Kariyer karar verme grup rehberliği programının 9. Sınıf öğrencilerinin kariyer karar verme güçlük düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <https://doi.org/10.17679/inuefd.325966>
- Enns, M. W., Cox, B. J., & Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*, 33(6), 921-935. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(01\)00202-1](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(01)00202-1)
- Eroğlu, K., & Odacı, H. (2019). Ortaokul yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeyleri ile benlik saygıları, anne-baba tutumları, mükemmeliyetçilik özellikleri arasındaki ilişki. *Turk J Child Adolesc Ment Health*, 26(3), 108-115. <https://doi.org/10.17755/esosder.527121>
- Erozkan, A. (2016). Understanding the role of dimensions of perfectionism on anxiety sensitivity. *Universal Journal of Educational Research*, 4(7), 1652-1659. <https://doi.org/10.13189/ujer.2016.040717>
- Eryılmaz, A., & Kara, A. (2017). Kariyer uyumluluğunun bireysel yönü: kişilik özellikleri ve duygulanım açısından incelenmesi. *Journal of Mood Disorders*, 7 (4), 212-218. <https://doi.org/10.5455/jmood.20170525041443>
- Evenson, L. L. (2016). *Personality, career indecision, and indecisiveness: A meta-analysis measuring how personality factors can inform practice*. University of South Dakota.
- Feldt, R. C., Ferry, A., Bullock, M., Camarotti-Carvalho, A., Collingwood, M., Eilers, S., & Nurre, E. (2011). Personality, career indecision, and college adjustment in the first semester. *Individual Differences Research*, 9(2), 107-114
- Frederikson, P. B. (2009). *Perfectionism and career indecision among undecided college students*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3379334)
- Frost R. O., Marten P., Lahart C., & Robin, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy Research*, 14 (5), 449-468. <https://doi.org/10.1007/bf01172967>

- Frost, R. O., Heimberg, R. G., Holt, C. S., Mattia, J. I., & Neubauer, A. L. (1993). A comparison of two measures of perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 14(1), 119-126. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(93\)90181-2](https://doi.org/10.1016/0191-8869(93)90181-2)
- Ganske, K. M., & Ashby, J. S. (2007). Perfectionism and career decision-making self-efficacy. *Journal of Employment Counseling*, 44(1), 17-28. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1920.2007.tb00021.x>
- Glynn Owens, R., & Slade, P. D. (2008). So perfect it's positively harmful? Reflections on the adaptiveness and maladaptiveness of positive and negative perfectionism. *Behavior Modification*, 32(6), 928-937. <https://doi.org/10.1177/0145445508319667>
- Gnilka, P. B., & Novakovic, A. (2017). Gender Differences in STEM students' perfectionism, career search self-efficacy, and perception of career barriers. *Journal of Counseling and Development*, 95 (1), 56-66. <https://doi.org/10.1002/jcad.12117>
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 15 (1), 27-33.
- Hartung, P. J., Porfeli, E. J., & Vondracek, F. W. (2005). Child vocational development: A review and reconsideration. *Journal of Vocational Behavior*, 66, 385-419. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2004.05.006>
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>
- Kang, M., Lee, J., & Lee, A. R. (2019). The effects of college students' perfectionism on career stress and indecision: self-esteem and coping styles as moderating variables. *Asia Pacific Education Review*, 21, 227-243. <https://doi.org/10.1007/s12564-019-09609-w>
- Kang, S. J., Yoo, S., & Choi, H. K. (2014). The Relationship between Psychological Basic Needs and Career Indecision. *Journal of Fisheries and Marine Sciences Education*, 26(5), 1058-1074. <https://doi.org/10.13000/jfmse.2014.26.5.1058>
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (24. Basım). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayış, A. R. (2013). *Üniversite öğrencilerinin başarı yönelimlerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kırdök, O. (2004). *Olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği geliştirme çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kırdök, O. (2018). Secondary school students' positive and negative perfectionism as a predictor of career development. *Educational Research and Reviews*, 13(20), 696-703. <https://doi.org/10.5897/err2018.3594>
- Kırdök, O., & Kayadibi, S. (2018). Lise öğrencilerinin mesleki kararsızlığının yordayıcısı olarak kişilik özellikleri. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 4(1), 79-90. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.13781>
- Kottman, T., & Ashby, J. (2000). Perfectionistic children and adolescents: Implications for school counselors. *Professional School Counseling*, 3(3), 182.

- Kung, C. S., & Chan, C. K. (2014). Differential roles of positive and negative perfectionism in predicting occupational eustress and distress. *Personality and Individual Differences*, 58, 76-81. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.10.011>
- Lee, H. J. (2011). The effect of self-handicapping strategy the relationship between perfectionism and career indecision. *The Journal of Career Education Research*, 24(3), 21-39. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1920.2011.tb00108.x>
- Lehmann, I.S., & Konstam, V. (2011). Growing up perfect: perfectionism, problematic internet use, and career indecision in emerging adults. *Journal of Counseling and Development*, 89 (2), 155-162. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2011.tb00073.x>
- Leong, F. T. L., & Chervinko, S. (1996). Construct validity of career indecision: Negative personality traits as predictors of career indecision. *Journal of Career Assessment*, 4, 315-329. <https://doi.org/10.1177/106907279600400306>
- Littauer, F., & Littauer, M. (2008). *Kişilik bulmacası*. (H.B. Çelik, Çev.). Sistem Yayıncılık.
- Lo, A., & Abbott, M. J. (2013). Review of the theoretical, empirical, and clinical status of adaptive and maladaptive perfectionism. *Behaviour Change*, 30(2), 96-116. <https://doi.org/10.1017/bec.2013.9>
- Lopez, F. G., & Ann-Yi, S. (2006). Predictors of career indecision in three racial/ ethnic groups of college women. *Journal of Career Development*, 33, 29-46. <https://doi.org/10.1177/0894845306287341>
- Muliasari, M., Sugiyo, S., & Sunawan, S. (2019). Mediating Effect of Career Decision Self-Efficacy on the Relation of Perfectionism to Career Indecision. *Journal Bimbingan Konseling*, 8(3), 92-99.
- Nota, L., Ferrari, L., Solberg, V. S. H., & Soresi, S. (2007). Careersearch self-efficacy, family support, and career indecision with Italian youth. *Journal of Career Assessment*, 15(2), 181-193. <https://doi.org/10.1177/1069072706298019>
- Özgüngör, S. (2003). Mükemmeliyetçilik ve özerklik destekleyici davranışların amaç tarzları ile ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 28(127), 25-30.
- Öztemel, K. (2012). Kariyer kararsızlığı ile mesleki karar verme öz yetkinlik ve kontrol odağı arasındaki ilişkiler. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 459-477. <https://doi.org/10.23891/efdyyu.2019.183>
- Page, J., Bruch, M. A., & Haase, R. F. (2008). Role of perfectionism and five-factor model traits in career indecision. *Personality and Individual Differences*, 45, 811-815. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.08.013>
- Park, H., Choi, B. Y., Nam, S. K., & Lee, S. M. (2011). The role of career stress in the relationship between maladaptive perfectionism and career attitude maturity in South Korean undergraduates. *Journal of Employment Counseling*, 48 (1), 27-36. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1920.2011.tb00108.x>
- Parker, W. D. (2000). Healthy perfectionism in the gifted. *Journal of Secondary Gifted Education*, 11(4), 173-182. <https://doi.org/10.4219/jsge-2000-632>

- Pişkin, M. (2013). Kariyer gelişimi sürecini etkileyen faktörler. B. Yeşilyaprak (Ed.), *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı: kuramdan uygulamaya* (s.44-75) içinde. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053641742.02>
- Puffer, K. A. (2011). Emotional intelligence as a salient predictor for collegians' career decision making. *Journal of Career Assessment*, 19(2), 130-150. <https://doi.org/10.1177/1069072710385545>
- Salihoğlu, G. H. (2018). Kişilik özellikleri, kariyer eğilimi ve mesleki başarı algısı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bir araştırma. *The International New Issues in Social Sciences*, 6 (1), 55-72 <https://doi.org/10.36880/c11.02343>
- Sarı, S. V., & Şahin, M. (2014). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleğe karar verme öz-yeterliliklerini yordama da mükemmeliyetçilik özelliklerinin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 238-250. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.52925-596157>
- Satan, A. (2014). Endüstri meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk ile karar stratejileri arasındaki ilişkinin analizi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 40, 133-145. https://doi.org/10.1501/egifak_00000000369
- Stoeber, J., Mutinelli, S., & Corr, P. J. (2016). Perfectionism in students and positive career planning attitudes. *Personality and Individual Differences*, 97, 256-259. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.03.065>
- Şahin, M., Sarı, S. V., Duman, S., Kerimoğlu, U., & Kocaman, T. (2015). Mesleki kararsızlığın yordanmasında kontrol odağı ve mantık dışı inançların rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43). <https://doi.org/10.14527/9786053180128.05>
- Tokar, D. M., Withrow, J. R., Hall, R. J., & Moradi, B. (2003). Psychological separation, attachment security, vocational self-concept crystallization, and career indecision: A structural equation analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 50(1), 3. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.50.1.3>
- Toplu, E. Y. (2013). *Üstün yetenekli ergenlerde görülen mükemmeliyetçi tutumlar ve problem çözme becerilerinin psikolojik iyilik hali ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuzer Yıldırım, N. N. (2014). *Üniversite öğrencilerinde erteleme davranışının mükemmeliyetçilik ve denetim odağı ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiğit, S. (2018). *Üniversite öğrencilerinde kariyer uyumu, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve kariyer kararsızlığı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zengin, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik, bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve kaygı arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.